

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра експлуатації лісових ресурсів
та деревообробних технологій

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ГЕРАСИМЧУК ЄВГЕНІЙ ГЕННАДІЙОВИЧ

УДК 630*6:330.1

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ДП «ЗАРІЧАНСЬКЕ ЛГ»

205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних наукових досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____ Є.Г.Герасимчук

Керівник роботи

Іванюк Т.М.

к. с.-г. н., доцент кафедри

Висновок кафедри експлуатації лісових ресурсів та деревообробних технологій

за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри експлуатації лісових ресурсів та
деревообробних технологій

№ ___ від «___» _____ 2021 р.

Завідувач кафедри експлуатації лісових ресурсів та деревообробних
технологій к. б. н., доцент _____ Кратюк Олександр Леонідович

«___» _____ 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Герасимчук Євгеній Геннадійович захистив
кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ Білецька Наталія Миколаївна

АНОТАЦІЯ

Герасимчук Є.Г. Аналіз виробничої діяльності ДП «Зарічанське ЛГ». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – Лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

У кваліфікаційній роботі досліджені показники виконання виробничої програми Зарічанського лісгоспу. Встановлено, що вартість виконаних лісгосподарських робіт у 2018 році становила 6905,3 тис. грн., що на 1637,9 тис. грн. більше плану. У 2019 році на підприємстві значно зросли загальні витрати на ведення лісового господарства і становили 24255,9 тис. грн. За досліджуваний період маємо достатньо високий ступінь оновлення основних засобів на підприємстві. У 2018 році коефіцієнт оновлення становив 0,19. Продуктивність праці у 2019 році зросла на 1,4% від попереднього року. Господарська діяльність за досліджуваний період була спрямована на ефективне виконання комплексу лісгосподарських заходів, що забезпечує безперервне, невиснажливе та раціональне користування лісовим фондом.

Ключові слова: лісгосподарська діяльність, планові витрати, фактичні витрати, основні засоби, продуктивність праці, рентабельність

ANNOTATION

Gerasymchuk E. Analysis of production activity of the State Enterprise «Zarichany Forestry». – Qualifying work on the rights of the manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 205 - forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

In the qualification work the indicators of performance of the production program of Zarichansky forestry are investigated. It is established that the cost of performed forestry works in 2018 amounted to 6905.3 thousand UAH, which is 1637.9 thousand UAH. more plan. In 2019, the company significantly increased

the total cost of forestry and amounted to 24255.9 thousand UAH. During the study period, we have a fairly high degree of renewal of fixed assets at the enterprise. In 2018, the update rate was 0.19. Labor productivity in 2019 increased by 1.4% from the previous year. Economic activity during the study period was aimed at the effective implementation of a set of forestry measures that ensure continuous, inexhaustible and rational use of forest resources.

Key words: forestry activities, planned costs, actual costs, fixed assets, labor productivity, profitability

Зміст

ВСТУП	6
РОЗДІЛ.1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	8
1.1. Організація виробництва і форми власності на ліс	8
1.2. Ефективність ведення лісового господарства	10
РОЗДІЛ 2.КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА	14
2.1. Адміністративна структура та природні умови	14
2.2. Основні положення організації лісового господарства	15
2.3. Організаційно-управлінська структура підприємства	20
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	21
3.1. Аналіз виконання виробничо-фінансового плану	21
3.2.Загальна характеристика основних фондів підприємства	25
3.3. Фінансові результати діяльності підприємства	27
Висновки	30
Список літератури	31
Додатки	35

ВСТУП

Актуальність теми Основні народно-господарські функції, які покладені на лісове господарство, закарбовані у його визначенні: лісове господарство, як галузь економіки, здійснює управління лісами, проводить їх охорону і захист, організовує користування лісом як джерелом матеріальних і духовних благ і проводить відтворення лісу. У процесі реалізації функцій лісогосподарського виробництва під час діяльності у лісі створюють матеріальні цінності у вигляді створених та переведених до складу вкритих лісом земель територій з лісовими культурами, молодняків природного походження, лісогосподарських та протипожежних доріг, мінералізованих смуг та іншого, а також змінюючи параметри вже існуючих насаджень, внаслідок догляду за ними. Запорукою сталого управління лісами може стати конкуренція між державним та приватним бізнесом у галузі створення та розвитку комплексних форм ведення господарства в лісах, де поєднуються рубки лісу та його відтворення.

Вдосконалення ведення лісового господарства має важливе економічне та екологічне значення, адже ліси є невід'ємною частиною нашої природи, що стабілізують навколишнє середовище. Головним є вміння комплексно поєднувати та використовувати лісові ресурси з врахуванням всіх економічних факторів, екологічних принципів та господарського значення лісів [30].

Метою виконання роботи є проведення аналізу виробничо-господарської діяльності ДП «Зарічанське ЛГ» за 2018 – 2019 роки на основі комплексно поєднаних лісівничих, технологічних та економічних знань.

Завдання: вивчити питання щодо сучасного стану організації виробництва в галузі лісового господарства за умов ринкової економіки; проаналізувати виробничо-фінансовий план лісгоспу за 2018-2019 роки; дослідити стан основних фондів підприємства; проаналізувати продуктивність праці на підприємстві; оцінити ефективність роботи підприємства за досліджуваний період.

Об'єктом досліджень є виробнича діяльність ДП «Зарічанське ЛГ».

Предмет дослідження показники ефективності виробничої діяльності підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використані наступні методи: теоретичні, порівняльно-економічні, системно-структурні, метод аналізу та синтезу.

Перелік публікацій автора за темою дослідження:1. Суц В.В., Герасимчук Є.Г. Відновлення, охорона та захист лісу як складові виробничо-фінансового плану. Всеукраїнська науково-практична Інтернет конференція: «Перспективи розвитку лісового і садово-паркового господарства» (25 листопада 2021р.). Умань, 2021. Ткачук С. В., Поперечнюк О. В., Герасимчук Є. Г. Організація рубок догляду на лісогосподарських підприємствах Житомирської області. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології: шляхи вирішення* (Факультету лісового господарства та екології – 20 років) Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (7-8 жовтня 2021 року, м. Житомир). – Житомир: Поліський національний університет, 2021 - С.183-184. Герасимчук Є.Г. Ефективність використання основних фондів ДП «Зарічанське ЛГ». *Ліс, наука, молодь: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, магістрів, аспірантів і молодих учених* (20 листопада 2019 р.). – Житомир : ЖНАЕУ, 2019. – с.115-116

Практичне значення отриманих результатів Результати проведених досліджень можуть мати практичний інтерес для обґрунтування виробничих показників лісогосподарського виробництва при стратегічному плануванні на досліджуваному підприємстві.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота виконана на 34 сторінках друкованого тексту, з них 25 сторінок основного тексту. Складається із вступу, 3 розділів, висновків, списку використаної літератури, який містить 45 найменувань. Текст ілюстрований 9 таблицями і 3 рисунками.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Організація виробництва і форми власності на ліс

Ведення лісового господарства в Україні проводиться, керуючись Лісовим Кодексом України [39], Законом «Про охорону навколишнього природного середовища» [38], роботи, пов'язані із різними видами рубок, регламентують інші нормативно-правові акти [40, 41].

Згідно Лісового кодексу України ліси можуть перебувати як у державній, так і в комунальній чи приватній власності [39]. Актуальним є питання, що виникає зі змінами, що стосуються майбутнього нині діючих державних підприємств, які здійснюють лісогосподарське виробництво при формуванні концепції та стратегії перебудови національного сектора лісового господарства на засадах ринкової економіки з урахуванням інтересів суспільства.

За висновками вчених, лісогосподарське виробництво, як вид матеріального виробництва, що здійснюється державними лісогосподарськими підприємствами, підпорядковується загальним економічним законам, проте враховуючи специфіку лісового господарства, має свої особливості, до яких належать тривалий термін виробництва, короткий робочий період, великі земельні площі, різноманітність видів готової продукції, вплив географічного середовища [2,5,8,14].

У наукових колах та серед практиків все частіше панує думка щодо доречності реформування звичної для нас системи прав власності на ліси в умовах ринкової економіки.

С.Мельник вважає, що для більш активного введення ринкових механізмів на практиці, для посилення конкуренції та залучення приватного капіталу до лісового господарства, існування підприємств із різною формою власності на лісові ресурси піде на користь [19].

З появою приватної власності на ліс, вважає С.Піхур, можна говорити про реальні зміни в галузі лісового господарства [24].

Закономірним процесом розвитку українського суспільства, вважає А.Карпук, є встановлення різних форм власності в лісовому господарстві [12].

О.Галкін відмічає, що при існуванні в Україні системи прав власності на лісові ресурси, успадкованої від командно-адміністративної економіки колишнього СРСР, застосування ринкових інструментів у галузі неминуче приречене на фіаско [3].

Однак, є багато противників запровадження приватної власності в лісовому господарстві України. Ліс, згідно з їх баченням, повинен перебувати лише в державній формі власності, зважаючи на його виняткове значення для суспільства та довкілля [28].

До них можна віднести В.Сабадош і Т.Римар, які стверджують, щоб запобігти катастрофічному знищенню лісів, вони повинні перебувати у власності держави [27].

Ліси можуть бути у власності окремих територіальних громад. Ведення лісового господарства у лісах комунальної форми власності на сьогодні не відрізняється від державного [9].

Досвід ведення лісового господарства в європейських країнах демонструє наявність як приватної, так і державної форм власності. У світі 85% лісів перебувають у державній формі власності [22].

1.2. Ефективність ведення лісового господарства

Важливе значення для забезпечення підвищення продуктивності лісів, поліпшення їх корисних та захисних властивостей, задоволення потреб народного господарства мають відновлення, охорона та захист лісів. Згідно законодавства, забезпечення охорони та захисту лісів покладається на органи виконавчої влади з питань лісового господарства, органи місцевого самоврядування, на власників лісів і постійних лісокористувачів [7, 17,26,29].

Для підвищення еколого-економічної ефективності лісокористування лісогосподарських підприємств лісистого регіону вагомим напрямком є вдосконалення виробничо-технічної бази для лісозаготівель та переробки деревини через модернізацію, реконструкцію та технічне переоснащення неефективного виробничого устаткування; придбання сучасних машин для перевезення лісоматеріалів, застосування новітніх технологій для розпилювання деревини; впровадження закордонних технологій переробки відходів лісосічного виробництва; широкого використання методів плантаційного лісорозведення. Це, на думку авторів, дасть можливість зменшити втрати деревинної сировини під час заготівлі та транспортування деревини і забезпечить ефективне використання вторинної сировини [11,13, 18].

Деякі вчені зводять еколого-економічну ефективність лісокористування до раціоналізації використання сировинних та несировинних ресурсів лісу [16,31]. Інші пов'язують її із наявністю достатнього обсягу інвестиційного забезпечення лісоохоронних та лісогосподарських робіт [25,37].

Для аналізу ефективності господарської діяльності підприємств, у більшості випадків, беруть до уваги різні фінансові чинники, до яких відносяться: рентабельність, чистий прибуток, ринкова вартість суб'єкта господарювання. Однак, для прийняття стратегічних рішень, необхідно чітко розуміти переваги та недоліки при застосуванні даних коефіцієнтів у практичній діяльності [20].

Інші вчені для аналізу фінансово-господарських показників лісового господарства, використовують наступні кількісні показники: площу земель лісового фонду та площу рубок лісу; обсяги продукції лісового господарства; площа відновлення лісу; фінансово-господарські показники, такі як обсяг реалізації лісогосподарської продукції, кошти, які спрямовані на ведення лісового господарства, чистий прибуток [33].

Для аналізу фінансово-економічного стану лісогосподарських підприємств на радіоактивно забруднених територіях пропонують

використовувати показники фінансової стійкості, такі як коефіцієнт фінансової незалежності; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт фінансового ризику; коефіцієнт маневреності власного капіталу [10].

Волинець І.Г. у своїх дослідженнях використовує показники, які враховують специфіку лісового господарства: характеристику лісового фонду (площа земель лісового фонду, лісистість території, поточний та середній приріст деревосану, середній запас деревини та середній приріст по запасу); основні показники ведення лісового господарства (обсяги виробленої продукції лісового господарства, заготівля ліквідної деревини, площа рубок, площа відтворення лісів); фінансово-господарські показники (площа лісових земель у користуванні, обсяги реалізації лісогосподарської продукції, кошти, які спрямовані на ведення лісового господарства та рентабельність діяльності підприємства) [1].

О.Олійничук переконує, що потребує розробки система заходів для підвищення ефективності лісогосподарського виробництва у зв'язку з необхідністю більш повного забезпечення продукцією лісового господарства потреб національної економіки у цінній та незамінній природній сировині. Це можна зробити, реалізувавши три основні напрямки: удосконалити процес відтворення лісових ресурсів; раціонально використовувати лісові ресурси; оптимізувати організаційно-виробничу структуру державних лісових підприємств з врахуванням особливостей лісогосподарського виробництва та вимоги ринкової економіки [21].

Наведені економічні терміни і поняття враховують як світовий досвід так і на власну економічну специфіку, базуються на історичних, національних та культурних традиціях, на кон'юктурі ринку, існуючих структурних складових виробництва, та діють в межах правового поля. Вчені зазначають про необхідність науково визначених та обґрунтованих концептуальних основ трансформування лісового комплексу і напрямів підвищення ефективності його функціонування. Вони повинні охоплювати

основні цілі структурованої політики держави, етапи і пріоритети перебудови лісової галузі з урахуванням достатності джерел фінансування як з боку держави так і окремих господарюючих суб'єктів [6].

Враховуючи наведені міркування, ефективним лісокористування можна вважати, якщо досягнуті позитивні результати щодо виконання лісами екологічних, економічних та соціальних функцій. Соціальні цілі є наслідком результативної виробничо-господарської діяльності, тому інтегрованим показником комплексного та збалансованого господарського освоєння лісоресурсного потенціалу повинно бути зростання еколого-економічної ефективності лісокористування.

Концепція лісокористування, коли в основі покладено лише отримання максимального лісового доходу, яка не враховує підтримання середовищевірної та інших не ринкових складових лісового господарства, може спровокувати незворотні зміни у природних ландшафтах, що призведе до загального збіднення природного середовища, зменшення його біологічного різноманіття та зниження стійкості лісів [36].

РОЗДІЛ 2. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Адміністративна структура та природні умови

Державне підприємство «Зарічанське лісове господарство» розташоване в Житомирській області на території 7 адміністративних районів (Житомирський, Коростишівський, Коростенський, Олевський, Новоград-Волинський, Чуднівський, Радомишльський) та Київської області на території Макарівського району. До складу лісгоспу входить 4 лісництва. Адміністративна структура лісгоспу наведена в таблиці 2.1[43].

Таблиця 2.1

Структура лісгоспу

Найменування лісництв	Адміністративний район	Загальна площа, га
Житомирська область		
Зарічанське с. Зарічани Житомирський р-н	Житомирський	4513,4
	Коростишівський	613,0
Разом		5126,4
Корбутівське м. Житомир вул. Черняхівського, 118	Житомирський	1798,4
	Новоград-Волинський	761,0
	Олевський	283,2
	Коростенський	244,5
Разом		3087,1
Чуднівське сmt.Вакуленчук Чуднівський р-н	Чуднівський	2810,0
Макарівське м. Макарів-1 вул. Першотравнева,22	Радомишльський	1545,0
Разом по області		12568,5

Державне підприємство «Зарічанське лісове господарство» засноване на державній власності, створене наказом Міністерства оборони України №123 від 20.03.2009 р. при реорганізації Івано-Франківського військового

ліспромкомбінату, належить до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів, координується через Житомирське ОУЛіМГ [43].

Лісові масиви лісництва розташовані на границі східного Полісся і північної частини правобережного Лісостепу. По характеру рослинності відноситься до зони змішаних лісів Східноєвропейської рівнини.

Тривалість вегетаційного періоду 205 днів. Середньорічна температура повітря +6,8 °С, мінімальна -38 °С. Пізні весняні заморозки можливі по 21 травня, а ранні осінні з 15 вересня.

Середньорічна кількість опадів 552 мм. Середня глибина промерзання ґрунту 56см. Постійний сніговий покрив встановлюється з 15 грудня. Час сходження снігу у лісі 5 березня. Вітри переважають зимою – західні, весною і літом – південно-західні, восени – пів-денно-східні. Переважаючі типи ґрунтів дерново-середньо-підзолисті і дерново-слабопідзолисті види, супіщані, піщані і легко-суглинисті по різновидності.

2.2. Основні положення організації лісового господарства

Ліси за екологічним і соціально-економічним значенням та залежно від основних виконуваних ними функцій поділені на 4 категорії.

Вікова структура лісового фонду неоднорідна (рис.2.1) .

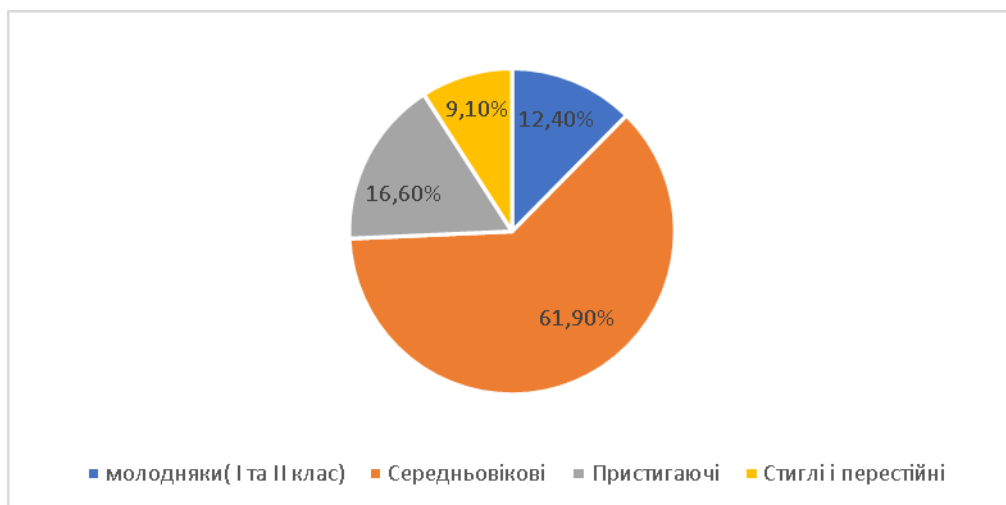

Рис. 2.1. Вікова структура лісового фонду, %.

Значно переважають середньовікові деревостани – 61,9%, пристигаючих насаджень 16,6 %; молодняків 12,4 % та найменше стиглих і перестійних насаджень – 9,1% площ.

Віднесення не вкритих рослинністю земель до тієї чи іншої госпсекції зроблено по породі, що проектується до лісовідновлення.

Таблиця 2.2

Запроектвані обсяги лісовідновлювальних заходів

(чисельник – на землях, не вкритих лісовою рослинністю; знаменник – на лісосіках ревізійного періоду)

Типи лісу	Запроектвані породи	Види лісовідновлення			Разом
		Лісові культури	Сприяння природному поновленню	Природне поновлення	
В2ДС	Сз	18,0 1,1			18,0 1,1
В3ДС	Сз	5,4 91,2			5,4 91,2
В4ДС	Сз			60,0 2,2	60,0 2,2
С2ГДС	Сз	3,3 0,5			3,3 0,5
С3ГДС	Сз	- 1,2			- 1,2
С3ГСД	Дз	4,0 58,5			4,0 58,5
С3ГД	Дз	- 21,9			- 21,9
С4ГД	Дз			- 9,7	- 9,7
С4ГДС	Сз			- 1,8	- 1,8
С4ВЛЧ	Влч			0,3 2,7	0,3 2,7
Усього		30,7 174,4		60,3 16,4	91,0 190,8

Відновлення соснових та дубових деревостанів планується через створення лісових культур, тільки у сирих субрах сосна планується під природне поновлення (табл.2.2.).

Найбільші площі рубок формування і оздоровлення лісу плануються по вибірковим санітарним рубкам та проріджуванням (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Обсяги рубок формування і оздоровлення лісів

(площа в га, запас в тис.м³)

Види рубок	Призначено в рубку			Строк повторюваності	Щорічний розмір			
	площа	Загальний запас	Запас, що вирубується		Площа	Загальний запас	Ліквідний запас	
							Усього	В т.ч. ділової дер.
1.Рубки догляду:								
Освітлення	6,2	0,04	-	5	1,2	-	-	-
Прочищення	82,5	6,16	0,89	5	16,5	0,18	0,11	-
Проріджування	113,6	27,09	2,96	7	22,7	0,42	0,42	0,16
		0,61	0,61			0,09	0,09	
Прохідні рубки	70,3	23,19	2,58	10	7,0	0,06	0,06	0,11
		0,58	0,58					
Разом рубок догляду	276,2	56,48	6,43		47,4	0,86	0,79	0,27
		1,19	1,19			0,15	0,15	
Суцільні санітарні рубки	4,2	0,63	0,63	1	4,2	0,63	0,50	0,17
		0,04	0,04			0,04	0,03	
Вибіркові санітарні рубки	823,1	152,12	2,42	3	274,4	0,81	0,65	0,16
		6,18	6,18			2,06	1,65	
Лісовідновні рубки	0,6	0,09	0,09		-	-	-	-
Інші види рубок:								
Рубка поодиноких дерев	34,3	0,37	0,37	2	17,2	0,18	0,14	0,02
Рубка верхнього намету	8,6	1,12	1,12	2	4,3	0,56	0,45	0,11
Разом інших видів рубок	34,3	0,37	0,37		21,5	0,74	0,59	0,13
Усього рубок, пов'язаних з веденням лісового госп-ва	1143,4	209,23	11,06		347,5	3,04	2,53	0,73
		7,41	7,41			2,25	1,83	

Відводи в рубки догляду проводяться за один рік до рубки. План по Корбутівському лісництву поданий у табл. 2.4.

**План відводів лісосічного фонду проміжного користування по
Корбутівському лісництву на 2020 рік**

№	Квартал	Виділ	Площа	Маса 1м ³ ,%
<i>Освітлення</i>				
1	15	25	1,0	2
2	15	34	0,6	2
3	15	36	2,0	25%
4	20	17	2,1	4
5	21	48	0,5	20%
<i>Прочищення</i>				
6	15	8	1,5	6
7	32	12	13,0	47
<i>Прохідні рубки</i>				
8	4	7	2,1	61
9	15	19	0,8	33
<i>Проріджування</i>				
10	8	5	1,6	69
11	8	6	3,6	58
12	8	11	21,0	353
13	8	13	1,7	18
14	4	11	0,9	22
15	15	2	1,2	37
16	15	15	1,7	29
17	15	23	1,0	12
18	26	3	4,4	114
19	26	16	1,9	55
20	21	13	0,5	10
21	29	9	0,6	11

22	29	11	2,6	42
23	29	14	0,4	5
24	9	3	5,3	165
Всього			72,0 га	1160 м ³

Санітарний стан лісів лісництва в даний час слід вважати задовільним, про що свідчить відсутність шкідників і хвороб лісу.

В залежності від появи і розвитку шкідників та хвороб лісу, зміни санітарного стану насаджень, обсяги лісозахисних заходів обов'язково уточнюються та коригуються.

Розподіл площі лісового фонду за класами пожежної небезпеки наступний:

I клас – 17,5% площ;

II клас – 10,5%

III клас – 16,4%

IV клас – 37,2%

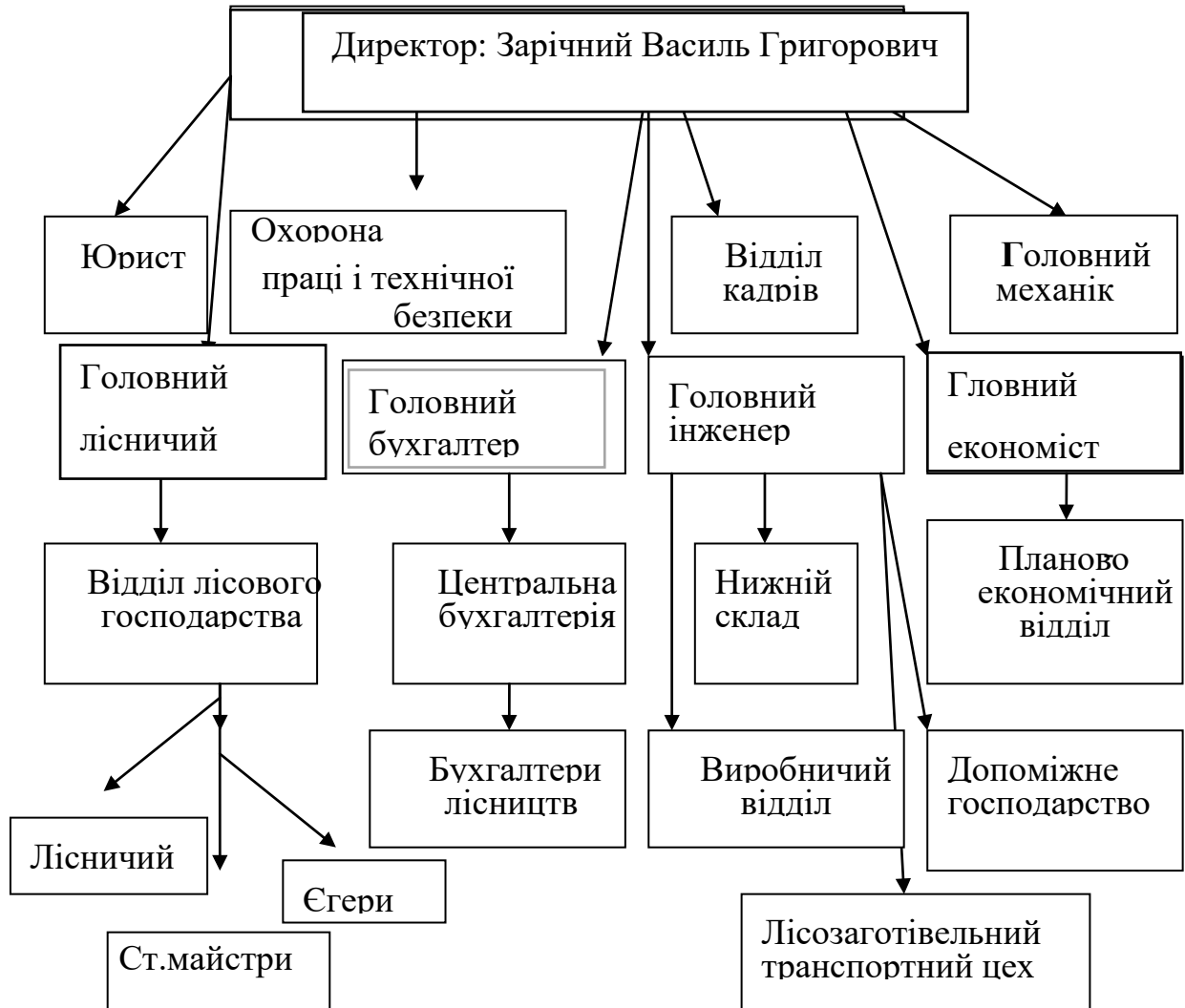
V клас – 18,4%

Середній клас пожежної небезпеки 3,16. Територія лісгоспу характеризується середнім класом пожежної небезпеки. Це зумовлено значною питомою вагою вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок з молодняків, середньовікових насаджень та досить інтенсивним відвідуванням лісів місцевим населенням під час пожежонебезпечного періоду [43].

Територія держлісгоспу за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними відноситься до зони наземної охорони лісів. Охорона лісів забезпечується шляхом наземного патрулювання лісовою охороною [43].

Крім вказаних заходів з протипожежного впорядкування, лісова охорона приділяє увагу роз'яснюючій роботі серед населення, особливо у пожежонебезпечний період, а також пропаганді правил пожежної безпеки в лісі.

2.3. Організаційно-управлінська структура підприємства

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Аналіз виконання виробничо-фінансового плану

Вся діяльність лісогосподарського підприємства проводиться згідно планових нормативів, які щорічно формуються на наступний рік на основі стратегічних планових показників з врахуванням вимог сьогодення.

Для того, щоб оцінити виконання виробничої програми підприємством потрібно провести додаткові розрахунки та зробити аналіз їх результатів. Для цього ми використовуємо «Звіт про виконання виробничого плану по лісовому господарству» за два попередні роки (2018 та 2019 рр.). Були обраховані відсоток виконання по всіх видах робіт та вартість одиниці виконаних робіт (додаток А, додаток Б).

Спочатку проаналізуємо дані за 2018 рік. Обсяги робіт, які були заплановані на 2018 рік по всіх видах робіт були виконані. Рубок догляду було проведено більше ніж було заплановано на 4 га і при цьому було заготовлено на 27,7 м³ деревини більше. Було створено 42 га нових лісових насаджень, хоча вони були не заплановані. По заготівлі деревини в порядку рубок головного користування бачимо перевиконання заготівлі деревини на 275 м³, яку всю стрелювали на верхні склади. Також було витрачено в 3 рази більше коштів на заготівлю деревини та трелювання деревини на верхні склади.

У 2018 році було заплановано провести лісогосподарські заходи на загальну суму 5267,8 тис. грн. Фактична вартість виконаних робіт становила 6905,3 тис. грн., що на 1637,9 тис. грн. більше (131% виконання). Витрати на виконання різних видів виробничого плану були різними. Як планові, так і фактичні витрати по лісовому і мисливському господарстві значно перевищували витрати на спеціальне використання лісових ресурсів. Фактична вартість виробленої продукції по розділу 1 була вищою за планову

на 24%. По спеціальному використанні лісових ресурсів(розділ 4) на 44% (рис.3.1), хоча обсяг заготівлі деревини збільшився лише на 16%.

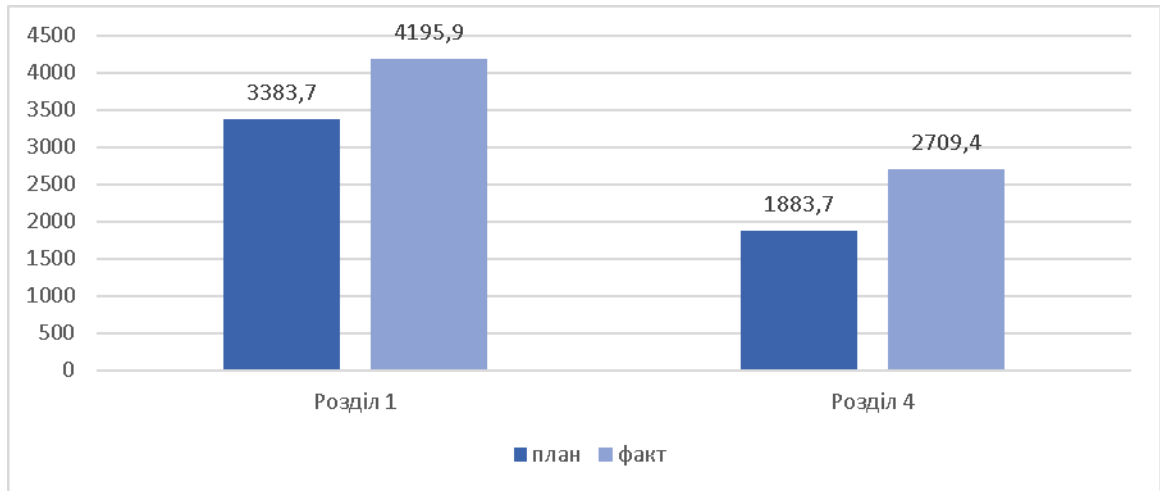

Рис. 3.1. Планові та фактичні витрати по розділу 1 та розділу 4 у 2018 році, тис.грн.

У розрізі видів робіт та заходів по розділах бачимо, що фактичні витрати були більшими ніж планові при проведенні лісовідновних рубок - майже у три рази, рубок головного користування та вивезення деревини – більше ніж у 2 рази. На садіння лісових культур кошти взагалі не планувались, а фактично було витрачено 114,0 тис. грн. (рис.3.2). У 2018 році на підприємстві були проведені вибіркові санітарні рубки у повному запланованому обсязі, однак витрати були меншими на 19%.

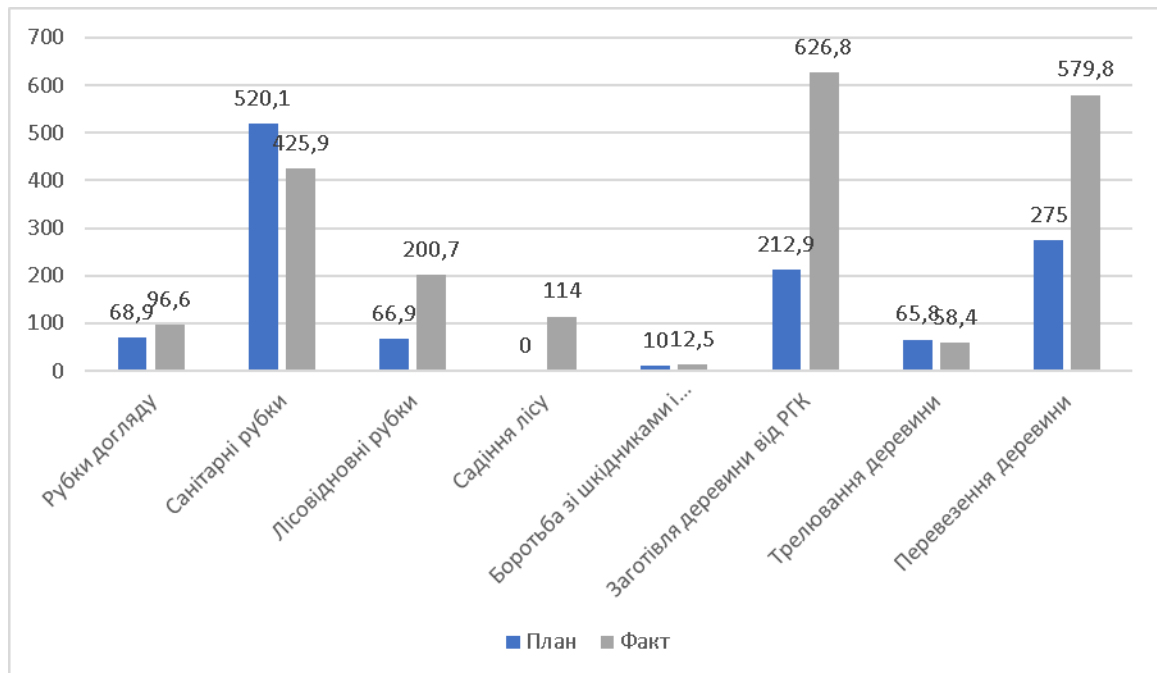

Рис. 3.2. Витрати по видах робіт у 2018 році, тис. грн.

У 2019 році на підприємстві значно зросли загальні витрати на ведення лісового господарства. Так, згідно плану вартість виконаних робіт становила 23254,4 тис. грн., а фактичні витрати виявились більшими на 1001,5 тис. грн. і становили 24255,9 тис. грн. За напрямками діяльності витрати на ведення лісового господарства і мисливства становлять 60 % від загальної суми. Фактичні витрати виявились більшими за обома розділами (рис. 3.3.)

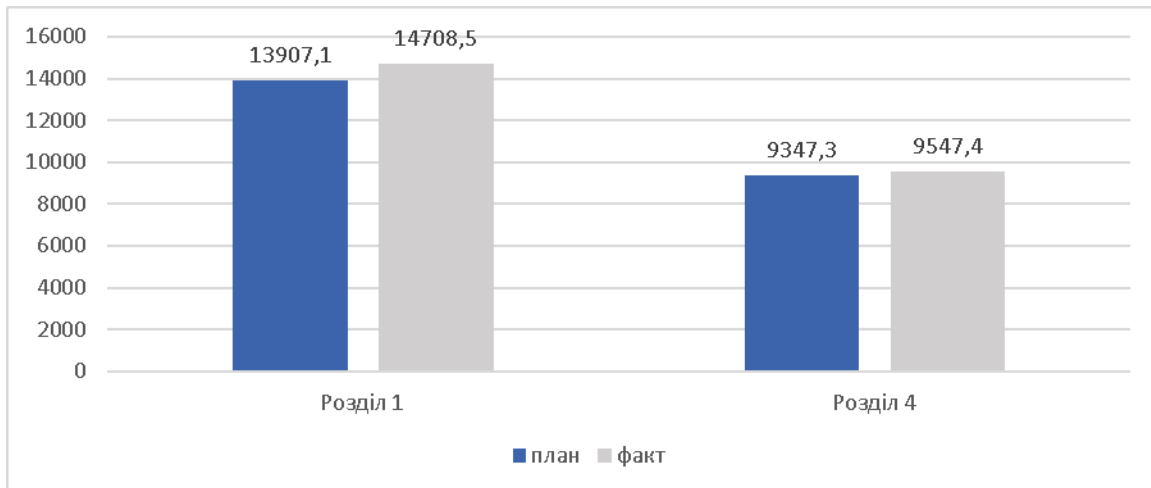

Рис. 3.3. Планові та фактичні витрати по розділу 1 та розділу 4 у 2019 році, тис. грн.

За 2019 рік обсяги запланованих робіт по підприємству також були виконані. Були проведені всі чотири види рубок догляду у повному обсязі по площі, при цьому заготовлено 308 м³ деревини, що більше плану на 14%. Значно більше плану проведені вибіркові санітарні рубки – на 325 га більше, при цьому заготовлено на 130 м³ деревини менше, ніж планувалось. Інші заходи, пов'язані із веденням лісового господарства, пройшли на площі 401 га, що на 370 га більше планових. Стрельовано деревини від РФіОЛ на 8581 м³ деревини більше, ніж було заплановано. Фактичні обсяги заготівлі деревини від РГК та її трелювання менші на 1478 м³. Перевезення деревини на нижні склади зменшилось на 5881 м³ від плану (додаток Б).

У 2019 році в розрізі проведених видів робіт витрати відрізнялись від фактичних величин в бік зменшення або збільшення на незначні величини – до 15 %. Виключення становлять інші заходи, пов'язані із веденням лісового

господарства, де витрати становлять 446,6 тис. грн. замість запланованих 5,8 тис. грн., при цьому було заготовлено 4281 м³ деревини (рис. 3.4).

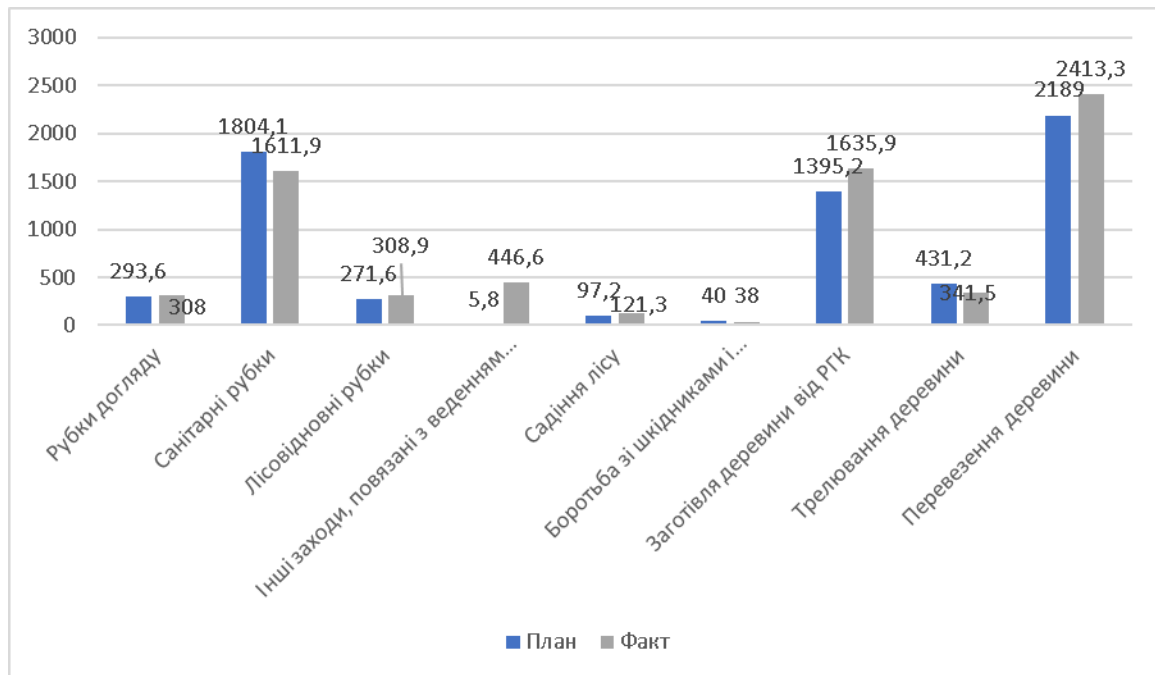

Рис. 3.4. Витрати по видах робіт у 2019 році, тис. грн.

Вартість заготівлі деревини при проведенні лісгосподарських робіт наведена у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Вартість одиниці заготівлі деревини, грн.

Назва робіт	Вартість одиниці, грн	
	2018 рік	2019 рік
Освітлення	-	235
Прочищення	-	244
Проріджування	60	65
Прохідні рубки	110	89
Санітарні вибірккові	90	96
Санітарні суцільні	-	76
Лісовідновні рубки	260	171
Рубки РГК	330	177
Перевезення деревини на нижній склад	160	165

У 2019 році були проведені вісім видів рубок, найдорожчими виявились рубки догляду у молодняках I та II класів віку - 235 грн. та 244 грн. за заготівлю знеособленого 1 м³ деревини. Також досить вартісними була заготівля деревини на рубках головного користування та лісовідновних рубках – 171 грн. та 177 грн. на – лісовідновних рубках.

У 2018 році освітлення і прочищення не проводились, тому найбільш вартісними виявились рубки головного користування – 330 грн. за 1 знеособлений кубічний метр та лісовідновні рубки – 260 грн.

3.2. Загальна характеристика основних фондів підприємства

«Основні засоби (ОЗ) – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуємий термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року» [23].

Джерело інформації: форма №5 річної фінансової звітності підприємства. У даній формі наведена загальна балансова вартість та ступінь зносу основних засобів підприємства на кінець звітного періоду (табл.3.2).

Розвиток виробництва лісгосподарського підприємства та ефективність господарської діяльності залежить від рівня забезпечення основними засобами, їх технічного стану та прогресивності технологічного обладнання.

Слід відмітити достатньо високий ступінь оновлення основних засобів на підприємстві. Так за вказаний період введено в експлуатацію основних фондів на загальну суму 2472 тис. грн. У 2018 році їх загальна балансова вартість становила 5288 тис. грн., у 2019 році цей показник дещо зменшився і становив 4957 тис. грн. (із врахуванням щорічного зносу). Коефіцієнт оновлення становив у 2018 році – 0,19, у 2019 році знизився до 0,08[23].

Таблиця 3.2

Аналіз основних фондів підприємства

Групи основних засобів лігоспу	Залишок на початок року, тис. грн		Залишок на кінець року, тис. грн.	
	2018	2019	2018	2019
Будинки, споруди, передавальні пристрої	1560	1678	1678	1498
Машини та обладнання	658	616	616	477
Транспортні засоби	1917	2177	2177	2038
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	21	37	27	24
Інші основні засоби	444	755	755	885
Малоцінні необоротні матеріальні активи	34	35	35	35
Разом	4634	5298	5288	4957

За даними форми 5 і 2 були вираховані показники ефективності використання основних фондів: фондомісткість, фондovіддача, рентабельність основних виробничих фондів (табл.3.3)

Таблиця 3.3

Показники ефективності використання основних фондів підприємства

Роки	Середньорічна вартість основних засобів	Вартість валової продукції	Загальна сума прибутку	Фондо віддача	Фондо місткість	Рентабельність
2018	4961	27551	578	5,55	0,18	11,7

2019	5127	24871	579	4,9	0,21	11,3
------	------	-------	-----	-----	------	------

Управління основними фондами на підприємстві є достатньо ефективним. Так, у 2018 році на 1 грн. основних засобів вироблено продукції та надано послуг на суму 5,55 грн, а в 2019 році цей показник дещо знизився і становив – 4,9 грн. [23] .

Вартість основних засобів на 1 грн. виробленої продукції має також тенденцію до збільшення у 2019 році (0,21) порівняно із 2018 роком (0,18). Причиною такої тенденції є зміна структури основних засобів – придбана нова техніка та нові будівлі для розвитку підприємства [23].

3.3. Фінансові результати діяльності підприємства

На кожному підприємстві рівень продуктивності праці може зростати або знижуватися і залежить від різноманітних чинників. Для розвитку виробництва підвищення продуктивності праці є необхідною умовою, це запорука його прогресу.

Кількість працюючих у Зарічанському лісгоспі у 2019 році зменшилась на 15 чоловік у порівнянні з 2018 роком. Вартість валової продукції також зменшилась. З отриманих розрахунків можна зробити висновок, що продуктивність праці у лісгоспі у 2019 році зростає на 1,4% від попереднього року (табл.3.3). Це свідчить про позитивну динаміку продуктивності праці та розвитку ДП «Зарічанського ЛГ».

Таблиця 3.4

Аналіз продуктивності праці в ДП «Зарічанське лісове господарство»

Роки	Чисельність працюючих	Вартість валової продукції, тис. грн.	Продуктивність праці за рік
2018	135	33061	244,9

2019	120	29845	248,7
2019 % до 2018	88,9	90,3	101,6

Основним джерелом фінансових ресурсів на досліджуваному підприємстві є вартість реалізованої продукції. У процесі розподілу виторгу різні частини якої перетворюються у грошові доходів і накопичення. Фінансовий ресурс лісгоспу сформований за рахунок прибутку від основного виду діяльності та амортизаційних відрахувань.

За даним таблиці 3.5 бачимо, що у 2019 році значно зменшився чистий дохід від реалізації продукції і становив 90% від попереднього року, разом з тим зменшилась і собівартість реалізованої продукції. Рентабельність ДП «Зарічанське ЛП» у 2018 році становила 41,5%, а наступного року стала дещо більшою на 0,6 % більшою.

Таблиця 3.5

Основні фінансові результати діяльності підприємства

Найменування показника	Роки		Відхилення	
	2018	2019	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	27551	24871	-2680	90,3
Собівартість реалізованої продукції	19477	17504	-1973	89,9
Валовий прибуток	8074	7367	-707	91,2
Валовий збиток				
Інші операційні доходи	487	151	-336	31,0
Адміністративні витрати	6870	6217	-653	90,5
Витрати на збут	229	290	61	126,6
Інші операційні витрати	1204	346	-858	28,7
Фінансовий результат до оподаткування	705	706	1	100,1
Чистий прибуток (збиток)	578	579	1	100,2
Рентабельність підприємства	41,5	42,1	0,6	101,5

На даний час ДП «Зарічанське ЛГ» є досить рентабельним і успішним підприємством, яке для виробничих цілей і подальшого розвитку має у своєму розпорядженні значний сировинний ресурс.

Основним завданням виробничої програми лісгоспів є максимальне задоволення потреб споживачів у високоякісній продукції, яку випускають підприємства, максимально ефективно викорисовуючи свої ресурси з отриманням прибутку.

Проаналізувавши звітні матеріали можна зробити висновок, що підприємство щорічно в повній мірі вирішує поставлені перед ним завдання і під час розробки виробничої програми на наступний рік на всіх рівнях дотримується необхідних вимог.

Господарська діяльність ДП «Зарічанське ЛГ» за досліджуваний період була спрямована на ефективне виконання комплексу лісгосподарських, лісовідновлювальних заходів, раціональне використання та відтворення лісових ресурсів, що забезпечує безперервне, невиснажливе та раціональне користування лісовим фондом.

ВИСНОВКИ

1. Обсяги робіт, які були заплановані виробничо-фінансовим планом на 2018 та 2019 роки по всіх видах робіт на підприємстві виконують.
2. У 2018 році було заплановано провести лісогосподарські заходи на загальну суму 5267,8 тис. грн. Фактична вартість виконаних робіт становила 6905,3 тис. грн., що на 1637,9 тис. грн. більше.
3. Фактична вартість виробленої продукції по розділу «Лісове господарство та мисливство» була вищою за планову на 24%. По спеціальному використанні лісових ресурсів(розділ 4) на 44% .
4. У 2019 році на підприємстві значно зросли загальні витрати на ведення лісового господарства. Згідно плану, вартість виконаних робіт становила 23254,4 тис. грн., а фактичні витрати виявились більшими на 1001,5 тис. грн. і становили 24255,9 тис. грн.
5. Найдорожчими виявились рубки догляду у молодняках Освітлення та прочищення - 235 грн. та 244 грн. відповідно за заготівлю знеособленого 1 м³ деревини.
6. За досліджуваний період маємо достатньо високий ступінь оновлення основних засобів на підприємстві. Введено в експлуатацію основних фондів на загальну суму 2472 тис. грн .
7. Фондомісткість має тенденцію до збільшення у 2019 році (0,21) порівняно із 2018 роком (0,18).
8. Продуктивність праці у лісгоспі у 2019 році зросла на 1,4% від попереднього року. Це свідчить про позитивну динаміку продуктивності праці та розвитку ДП «Зарічанського ЛГ».
9. На даний час ДП «Зарічанське ЛГ» є досить рентабельним і успішним підприємством, яке для виробничих цілей і подальшого розвитку має у своєму розпорядженні значний сировинний ресурс.

Список літературних джерел

1. Волинець І.Г. Сучасний стан розвитку підприємств лісового господарства України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/31702/1/48-373-380.pdf>.
2. Воронин И. В., П. В. Васильев, Е. Я. Судачков. Экономика лесного хозяйства СССР. М. : Лесная промышленность, 1978. 264 с.
3. Галкін О. Ю. Система прав власності на лісові ресурси України : критичний аналіз. Наук. вісник : зб. наук.-техн. праць. Львів : УкрДЛТУ, 2005. Вип. 15.7.С. 155-163.
4. Герасимчук Є.Г. Ефективність використання основних фондів ДП «Зарічанське ЛГ». Ліс, наука, молодь: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (24 листопада 2021 р.). – Житомир: Поліський національний університет, 2021.с. 57.
5. Джикович В. Л. Экономика лесного хозяйства : учебник для вузов/ В. Л. Джикович. - 2-е изд., испр. и доп. М. : Лесная промышленность, 1979. - 192 с.
6. Деревот О.І. Інституціоналізація лісового сектору економіки в контексті сталого розвитку України . К. : ДІА, 2012. 337 с.
7. Дяченко Я.В. Організація управління лісовим комплексом. Економіка України. 1996. № 7.
8. Экономика, организация и планирование производства в лесхозах / [Р. М. Аношин, И. В. Воронин, В. В. Павлов и др.]. - 2-е изд., перераб. и доп. М. : Лесная промышленность, 1977. 280 с.
9. Земельне право України. Підручник / За ред. О.О. Погрібного та І.І. Каракаша. Вид. 2, перероб. і доп. К.: Істина, 2009. 600 с.
10. Замула Х.П. Аналіз фінансово-економічного стану лісогощподарських підприємств з радіоактивно забрудненими територіями /[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://natureus.org.ua/repec/archive/2_2014/19.pdf.

11. Карпук А., Шостак М. Еколого-економічна ефективність лісокористування: сутність, оцінка, механізм забезпечення. *Економіст*. 2017. № 9. С. 19-25.
12. Карпук А. Ліси України в контексті реформування економіки. *Регіональна економіка*. 2003. № 3. С. 95-101.
13. Карпук А., Шостак М. Інституціональні передумови підвищення екологоекономічної ефективності лісокористування. *Економіст*. 2015. №10. С. 3–7.
14. Комков В. В. Моисеев Н. А. Оптимизация воспроизводства лесных ресурсов. М. : Лесн. пром-сть, 1987. 248 с.
15. Коваль Я.В. Совершенствование лесопользования и лесовосстановления. *Монография*. К. Наукова думка. 1987. 204 с.
16. Круть С.О. Економічна ефективність екологічно орієнтованих способів рубок головного користування. *Науковий вісник НАУ*. К.: НАУ, 2003. Вип. 61. С. 237-246.
17. Лісова політика: теорія і практика : монографія / за наук. ред. проф. д-ра екон. наук І.М. Синякевича. Львів : Вид-во "Піраміда", 2008. 612 с.
18. Малиновський А.С. Системне відродження сільських територій в регіоні радіаційного забруднення. К. : ННЦ ІАЕ, 2007. 604 с.
19. Мельник С. Принцип реформування лісового господарства України *Регіональна економіка*. 2001. № 4. С. 215-222.
20. Мостепанюк В.А., Гайдучок Т.С. Фінансування лісового господарства України в контексті європейського досвіду. *Аграрна наука, освіта, виробництво: європейський досвід для України*. С. 619-622.
21. Олійничук О.І. Особливості лісогосподарського виробництва та підвищення його ефективності. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №5. С. 148–154.
22. Писаренко А.И. О необходимости коррекции реформ лесного хозяйства России. *Лесн. хоз-во*. 2010. № 1. С. 5-8.
23. Пірс П. Основи економіки лісового господарства. Пер. з англ. К.:

- Видавничий дім «ЕКО інформ», 2006. 220 с.
24. Піхур С. Деякі аспекти права власності в лісовому господарстві. *Регіональна економіка*. 2002 № 4. С. 283-287.
 25. Полюга В.О., Полюга Д.М., Беля Б.Б. Проблеми інвестування в основний капітал підприємств лісового господарства регіону. *Соціально -економічні проблеми сучасного періоду України*. 2013. Вип. 5(103). С. 117–126.
 26. Рушак М. Ліси України : управління, експлуатація, відтворення. *Економіка України*. 1995р. № 6.
 27. Сабадош В. І. Римар Т. М. Економіко-правові аспекти функціонування лісового господарства в умовах ринкової економіки *Науковий вісник : зб. наук.-техн. праць*. Львів : УкрДЛТУ, 1995. Вип. 3.3. С. 92-94.
 28. Савущик М. П., Попков М. Ю. Деякі аспекти питання про власність на ліси . *Лісове г-во, лісова, паперова і деревообробна промисловість*. 1992. № 3. С. 2 – 3.
 29. Синякевич І. М., Соловій І. П., Дейнека А. М. Лісове господарство України в ХХІ ст.: сценарії розвитку. *Економіка України*. 2007. № 9. С. 72–81.
 30. Суц В.В., Герасимчук Є.Г. Відновлення, охорона та захист лісу як складові виробничо-фінансового плану. *Всеукраїнська науково-практична Інтернет конференція: «Перспективи розвитку лісового і садово-паркового господарства»*(25 листопада 2021р.). Умань, 2021.
 31. Телишевский Д. А. Комплексное использование не древесной продукции леса. 2-е изд., перераб. и доп. М. Лесн. пром., 1986. 61 с.
 32. Ткачук С. В., Поперечнюк О. В., Герасимчук Є. Г. Організація рубок догляду на лісогосподарських підприємствах Житомирської області. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології: шляхи вирішення* (Факультету лісового господарства та екології – 20 років) *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (7-8 жовтня 2021 року, м. Житомир). – Житомир: Поліський національний університет, 2021.

С.183-184

33. Ткачів С.М. Никитюк П.А. Аналіз фінансово-господарських показників лісового господарства регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/150.pdf.
34. Тринько Р.І. Ліси як фактор соціально-економічного розвитку. Науковий вісник НЛТГП України. 2011. Вип. 21.12. С. 93–97.
35. Шестак М. Державно-приватне партнерство в лісовому господарстві: перспективні напрями та проблеми інституціоналізації. Економіст. 2015. №3. С. 30–32.
36. Шершун М.Х. Реформування системи лісового господарства України у контексті європейської перспективи розвитку. Київ : ДАІ, 2012. 336 с.
37. Шкарлет С. М., Пиріг К.М. Підвищення ефективності виробництва на лісогосподарських підприємствах в умовах сталого розвитку. Бізнес Інформ. 2014. № 6. С. 180–184.
38. Закон України від 25.06.91 № 1264-ХІІ Редакція від 22.04.2018"Про охорону навколишнього природного середовища" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/podatkovabaza-do-nabrannya-chinnosti-podatkovim-kodeksom/normativno-pravovabaza/zakoni-ukraini/arhiv-zakoniv-ukraini/zakoni-ukraini-za-1991-rik/60472.html>.
39. Лісовий кодекс України в редакції Закону від 08.02.2006 р. № 3404- IV (Поточна редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
40. Постанова Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» від 23.05.2007 р. № 761 (Редакція від 19.01.2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-п/para0157#o157>
41. Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів. Постанова Кабінету Міністрів України; Правила від 12.05.2007 № 724

42. Щодо діяльності Державного комітету лісового господарства України: Інформаційно-аналітичні та довідкові матеріали до колегії від 25.10.2008 Держкомлісгосп України. К., 2008. 59 с.
43. ДП «Зарічанське ЛГ» офіційна сторінка:
<https://ztlg.org.ua/pro-nas/korotka-dovidka.html>